
Reforma vysokých škol: přežilo školné i půjčky

Reforma vysokých škol: přežilo školné i půjčky

Hospodářské noviny, 4.11.2008, rubrika: ČESKO, strana: 4, autor: Petra Benešová

* Ministerstvo školství chce půjčky a spoření pro vysokoškoláky schválit do dvou let * Univerzity mají mít ve svém vedení manažery z byznysu

Reforma vysokých škol míří do finále. Mladí lidé se do dvou let dočkají nízkouročených půjček a výhodného spoření na vzdělání. Univerzity budou muset více spolupracovat s průmyslem a rektorem bude moci být i manažer z byznysu. »Počítáme i s odloženým školným, které ale můžeme zavést až po dobře fungujících půjčkách a spoření na vzdělání. Financování z veřejných zdrojů je omezené. Musíme do vysokých škol dostat soukromé zdroje,« řekl včera náměstek ministra školství Vlastimil Růžička na semináři, kde se představovala finální verze vysokoškolské reformy, tzv. Bílá kniha. Tu by za měsíc měla projednat vláda. Příští rok už chce ministerstvo školství návrh reformy přepsat do zákona o terciárním vzdělávání. Změny v českém vysokém školství by tak měl parlament schvalovat ještě do konce volebního období.

Manažeři v čele univerzit

Reformu vysokých škol představil ministr školství Ondřej Liška před šesti měsíci. Za tu dobu se museli její autoři vypořádat s připomínkami, které měli rektori vysokých škol, lidé z byznysu, ale například i studenti.

Školám nejvíce vadilo, že by do čela univerzit mohl usednout i člověk z byznysu, který nikdy předtím v akademickém prostředí nepůsobil. A také to, že by univerzity měly více připomínat firmy. Při zachování role senátů v rozhodování o akademických záležitostech by se totiž na jejich řízení měli více podílet byznysmeni. Ti by měli tlačit na lepší výsledky a do zkosnatělých institucí přivést více soukromých peněz.

Správní rady a tým i manažeři soukromých firem by měli rozhodovat i o rozpočtu škol či volbě rektora. Na rozhodování by se ovšem dál měli podílet zaměstnanci fakult a studenti v akademických senátech. Rektor už by nově nemusel být ryzím akademikem - rada by si mohla najmout profesionálního manažera.

Ve světě přitom není takový model žádnou novinkou a přechází na něj stále více evropských univerzit. Řídí se jím britské i americké školy, které patří k těm nejlepším na světě.

»České školy jsou příliš uzavřené zkušeným lidem z praxe, kteří přinesou do akademického prostředí nové nápady. Nám se tato otevřenost velmi vyplatila,« popisoval včera na semináři Rudolf Haňka, profesor Univerzity Cambridge, která patří k nejlepším na světě.

Rektorům se to ovšem nelíbí. »Navrhovaný model řízení otevírá cestu k přímé závislosti škol na podnikatelské sféře. Školy mohou být politicky ovlivňovány a ztratí autonomii,« píší v připomínkách rektori škol.

Autoři reformy to odmítají. »V Česku školy nikdo pořádně neřídí, rektori a děkani se pořád musí dívat přes rameno, aby vyhověli své volbě obcí. Musíme změnit tento model myšlení a školy více otevřít vnějšímu prostředí. O svoje svobody nepřijdou. Naopak budou mnohem odpovědnější,« vysvětluje vedoucí týmu Bílé knihy Petr Matějů.

»V roce 1996 se stal rektorem člověk, který do té doby pracoval v IBM. Nutil nás jinak přemýšlet, spolupracovat s průmyslem. Profesory se na škole mohli stát i lidé z byznysu, pokud uspěli v konkurzu. V Česku se akademická hodnota mění jen postupem času, bez ohledu na vědecký ohlas,« doplnil profesor Haňka.

Pro studenty by nový model řízení univerzit mohl znamenat, že bude-li škola lépe hospodařit, zkvalitní se výuka. A díky většímu množství peněz budou mít školy na zahraniční stáže či lepší vybavení.

Tři typy škol

Studenti by si podle návrhu reformy mohli vybírat také ze tří typů vysokých škol: výzkumných, vzdělávacích a škol profesně orientovaných na bakalářské programy.

Každá škola by měla jinou roli. Některé se zaměří jen na vzdělání, jiné na špičkovou vědu. Také vyšší odborné školy, které projdou novou akreditací, by mohly vzdělávat bakaláře. Právě takového rozdělení se ale vysoké školy obávají.

»Vzdělávací činnost školy neužívá, proto musí provozovat výzkum jako doplňující zdroj příjmů,« napsali v připomínkách k reformě rektori.

»Jenže školy mnohdy výzkum jen předstírají, aby získaly peníze. Proto je nutné podpořit jak špičkovou vědu, tak výbornou výuku a neplýtvat penězi se slabým efektem,« dodává Petr Matějů.

